

Nr 61

Av herrar Huss och Holmqvist, angående vissa ändringar i hälsovårdsstadgan.

Det är ett känt och beklagligt faktum, att de tvångsmedel, som står hälsovårdsnämnderna till buds vid övervakande av hälsovårdsstadgans efterlevnad, är otillräckliga och besitter bristande effektivitet. Framför allt gäller detta om övervakningen av stadgans bostadsbestämmelser. Det förhåller sig ju så, att byggnader är ett begärligt marknadsobjekt och ofta byter ägare med korta intervaller. Förelägganden om reparationer eller bostadsförbud, som hälsovårdsnämnd utfärdat med stöd av bestämmelserna i 8 § 8 mom. eller 43 § 7 mom. hälsovårdsstadgan, är självfallet endast gällande mot den person, som för ögonblicket äger byggnaden. Försäljes densamma, måste nämnden upprepa åtgärden mot den nye ägaren. På grund av svårigheterna att åtminstone i de större städerna följa äganderättsförhållandena har det hänt, att en fastighet, som varit föremål för åtgärd från nämndens sida, hunnit byta ägare två eller flera gånger innan det kommit till nämndens kännedom, att nämndens åtgärd numera försatts ur kraft.

Uppenbart är, att den nu nämnda omständigheten är ägnad att i en icke obetydlig utsträckning göra hälsovårdsnämndernas bostadsvårdande åtgärder antingen helt verkningslösa eller i varje fall förenade med synnerligen stor tidsutdräkt.

Missförhållandet i fråga har icke undgått 1948 års hälsovårdsstadgekommitté, som i sitt betänkande (SOU 1953: 31) ingående diskuterat frågan (s. 197, 200, 201). Efter att ha förkastat olika uppslag till olägenhetens avhjälpande har kommitténs slutliga ståndpunkt blivit att i § 123 mom. 1 i förslaget till ny hälsovårdsstadga uppta bestämmelser som är identiska med de nu gällande. Kommitténs invändningar, framför allt mot förslaget om föreläggandes och förbuds antecknande i fastighetsbok, måste i huvudsak accepteras. Därmed är dock icke sagt, att kommittén skulle ha lyckats att på ett övertygande sätt bevisa omöjligheten av att förbättra den nuvarande lagstiftningen.

I vart fall synes det vara nödvändigt att effektivare föreskrifter på detta område kommer till stånd. Den omständigheten, att det framlagts ett förslag till ny hälsovårdsstadga, som icke innebär någon förbättring av nu rådande förhållanden i här berört avseende, kan därför icke utgöra något skäl för att underlåta vidtagande av lämpliga åtgärder för effektivisering av hälsovårdsnämndernas bostadsövervakning.

Innan man söker ta ställning till frågan om den lämpliga lösningen av detta problem, är det nödvändigt att göra klart för sig, hur de förekommande föreläggandena och förbuden är konstruerade och vid vilka av dessa det är av särskild vikt att göra nämndernas åtgärder mer effektiva. Föreläggandena avser reparationer, som nämnden föreskriver inom viss kortare tid, i regel inte överstigande sex månader. Förbuden har å andra sidan mer långvarig eller långfristig verkan. Långvarigt blir förbudet självfallet, om det gäller användande av rum eller bostadslägenheter för bostadsändamål för all framtid, och både långvarigt och långfristigt i de fall, då förbudet träder i kraft vid nuvarande lägenhetsinnehavarnas avflyttning och därefter gäller för all framtid. Förbud av sistnämnda slag har blivit allt vanligare under nu rådande bostadsbrist. Understundom ges förbuden emellertid villkorlig karaktär och blir gällande, oavsett om de förenats med en kortare eller längre frist, endast i händelse av fastighetsägarens visade ovillighet eller oförmåga att avhjälpa förekommande bostadsbrister.

Nu är det tydligt, att det inte erbjuder någon svårighet för nämnderna att kontrollera eventuella försäljningar av bostadsfastigheter, vilkas ägare fått förelägganden med relativt korta tidsfrister, medan det däremot är svårt och förorsakar nämnderna en massa arbete att fortlöpande inregistrera ändrade äganderättsförhållanden, när det är fråga om förbud, särskilt som dessa i regel gäller för all framtid. Härvid bortses från de numera allt mindre vanliga villkorliga förbuden med korta frister.

Vad frågan väsentligen gäller är alltså att söka en utväg att hålla nämnderna underrättade om försäljningar av fastigheter, som är graverade med förbud.

Detta syfte skulle åtminstone tillnärmelsevis nås, om till 8 och 43 §§ hälsovårdsstadgan fogades en föreskrift, lämpligen i form av ett sista stycke till 8 resp. 7 mom. av innehåll, att fastighetsägare, som meddelats förbud att använda utrymme för bostadsändamål, är skyldig att vid försäljning av fastigheten omedelbart lämna uppgift till hälsovårdsnämnden om den nya ägarens namn och adress. Överträdelse av föreskriften bör för att bespara nämnderna besväret med särskilda kompletterande förelägganden vara förenade med bötesstraff. Ett undantag från skyldigheten att lämna uppgift av det slag, som nu nämnts, bör dock göras i de fall, då förbudet varit villkorligt, fastighetsägaren avhjälpt missförhållandena och efter ansökan erhållit avsyning och godkännande av berörda rum eller lägenheter, innan fastigheten blivit försäld.

En föreskrift av detta slag utgör en till särskilt viktiga fall inskränkt omarbetning av ett förslag, som framförts av hälsovårdsnämnden i Kalmar och som refererats av 1948 års hälsovårdsstadgekommitté (SOU 1953: 31 s. 197) men varom kommittén icke gjort något uttalande.

Med stöd av det anförda hemställas,

att riksdagen mötte besluta, att 8, 27, 43 och 52 §§ hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

8 §

8 mom. Yppas förhållande — — — den nya lägenhetens adress.

Fastighetsägare, som meddelats förbud att för bostadsändamål uthyra boningsrum eller lägenhet, är skyldig att, vare sig förbudet varit förenat med villkor eller icke och oavsett tidpunkten för förbudets ikraftträdande, vid försäljning av fastigheten meddela hälsovårdsnämnden uppgift om den nye ägarens namn och adress. Skyldighet, som nu nämnts, gäller dock icke fastighetsägare, som meddelats villkorligt förbud, varefter missförhållandena blivit avhjälpta och av förbudet berörda rum eller lägenheter på nytt blivit godkända av nämnden, innan fastigheten blivit försäld.

27 §

Med böter — — — å förseelsen fastighetsägare eller f.d. fastighetsägare, som underlåter göra anmälan, som föreskrives i 8 § 8 mom. sista stycket; lägenhetsinnehavare, som — — — andra stycket.

43 §

7 mom. Yppas förhållande — — — eller ock bådadera, Fastighetsägare, som — — — (= förslaget till tillägg till 8 § 8 mom).

52 §

Med böter — — — å förseelsen, fastighetsägare eller f. d. fastighetsägare, som underlåter göra anmälan, som föreskrives i 43 § 7 mom. sista stycket; lägenhetsinnehavare, som — — — eller 49 a §.

Stockholm den 20 januari 1955

Ragnar Huss

Eric Holmqvist